

Vivim en un món global en el qual tot està interconnectat, sent l'economia un dels seus aspectes més evidents. Aquest fenomen no és històricament nou ni ha nascut amb el capitalisme i la industrialització. Molt abans de la Revolució Industrial i del naixement dels mercats nacionals al si dels Estats-nació liberals del segle XIX, Europa va anar integrant-se en el que podríem anomenar "regions econòmiques". Les societats de la Baixa Edat Mitjana del Mediterrani Occidental, en suma, anaren configurant progressivament un espai econòmic integrat, el més pròsper de l'Europa del moment, fonamental per a la consecució del que últimament s'anomena la Primera Edat Global, com una mena d'avant-sala del que Fernand Braudel i Immanuel Wallerstein denominaren l'economia-món per a l'època moderna.

El mercat i la seua importància per a la integració econòmica constitueix així el focus d'atenció d'aquesta segona edició de l'Escola Doctoral en Història Econòmica Medieval. L'escola se celebrarà durant tres dies. Cada dia, un especialista impartirà una conferència plenària. La resta del matí i de la vesprada s'obrirà a les intervencions de doctorands i joves doctors que hi presentaran les seues investigacions. Aquestes sessions estaran moderades per investigadors en estadis intermedis de la seua carrera a fi de contribuir al debat entre els comunicants.

L'activitat és part del projecte "Mercados, instituciones e integración económica en el Mediterráneo Occidental (siglos XIII-XVI)", amb referència PID2021-128038NB-I00, finançat per MCIN/AEI/10.13039/501100011033/ i per FEDER Una manera de fer Europa, UE.

DIRECTOR
Antoni Furió
Universitat de València

COORDINACIÓ
Luis Almenar Fernández
Universidad Complutense de Madrid

Esther Tello Hernández
Institució Milà i Fontanals, CSIC

INFORMACIÓ
lalmenar@ucm.es

II ESCOLA DOCTORAL EN HISTÒRIA ECONÒMICA MEDIEVAL

MERCATS I INTEGRACIÓ ECONÒMICA
EN L'EUROPA MEDIEVAL:
FONTS I MÈTODES PER AL SEU ESTUDI

VALÈNCIA, 10-12 JULIOL 2023
SALA DE JUNTES - FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Dilluns, 10 de juliol

9:30-10 Inauguració de l'Escola de Doctorat per Josep Montesinos, degà de la Facultat de Geografia i Història; Antoni Furió, director, Luis Almenar i Esther Tello, coordinadors.

10-11 Conferència plenària: *Modern finance in the Middle Ages*. Tony Moore (University of Reading)

Sessió 1: Mercats de treball i de productes

Moderador: Federico Gálvez (Universidad de Málaga)

11-11:20 *El mercat de treball dels jornalers a la València medieval: fonts i proposta d'estudi*. Miquel Faus (Universitat de València)

11:20-11:50 Pausa

11:50-12:10 *Els llibres de judicis criminals en les Corts municipals mallorquines com a font per a l'estudi de l'esclavatge medieval: l'exemple de Binissalem en la segona meitat del segle XIV*
Ivan Mendoza (Universitat de les Illes Balears)

12:10-12:30 *El despegue de las exportaciones de lanas finas de la Corona de Castilla y su vinculación con el desarrollo de la ganadería trashumante en los ámbitos de Soria y Cuenca Molina. Siglos XIV-XVI*. Máximo Diago Hernando (CCHS, CSIC)

12:30-13:30 Debat

Sessió 2: Integració econòmica: realitats i percepcions

Moderador: José Manuel Triano (Universidad de Málaga)

16-16:20 *Indicadores y fases de integración económica en las relaciones mercantiles entre Castilla y la Corona de Aragón a finales de la Edad Media*
Carlos Crespo Amat (Universitat d'Alacant)

16:20-16:40 *Late-medieval Venetian trade circuits*
Nicola Carotenuto (University of Oxford)

16:40-17 *La percezione del guadagno e il commercio a Costantinopoli. Problematiche e implicazioni di un protocapitalismo*. Antonio Pio Di Cosmo (Università di Modena)

17:00-17:20 *La costruzione di uno spazio economico integrato nella Lombardia orientale del XIII secolo*
Enrico Frosio (Università Católica del Sacro Cuore)

17:20-18:20 Debat

Dimarts, 11 de juliol

10-11 Conferència plenària: *El mercado de los cereales como indicador de la temprana integración económica en la Europa medieval*. Pere Benito i Monclús (Universitat de Lleida)

Sessió 3: Mercats del cereal: delmes i altres fonts

Moderador: Frederic Aparisi (Universitat de València)

11-11:20 *La contabilidad capitular del diezmo y la producción agraria (Sevilla)*

Andrés Requena Parra (Universidad de Málaga)

11:20-11:50 Pausa

11:50-12:10 *Al regne de Mallorca, el delme té nom de dona*. Maria del Camí Dols Martorell (Universitat de les Illes Balears)

12:10-12:30 *Los ingresos extraordinarios de la bula de cruzada. Un estudio de caso. El arzobispado de Sevilla*
María Inocencia Perea Moreno (Universidad de Málaga)

12:30-13:30 Debat

Sessió 4: Centres de mercat i marcs institucionals

Moderadora: Sandra Bernabeu (Universitat de València)

16-16:20 *El preu del gra i la integració del mercat dels aliments a Catalunya a la primera meitat del s.XIV*
Joan Maltas i Montoro (Universitat de Lleida)

16:20-16:40 *Grandes ferias y capitales regionales en la Corona de Castilla a finales de la Edad Media: algunas propuestas para analizar procesos de integración económica*
Ángel Rozas Español (Universidad Complutense de Madrid)

16:40-17 *La ciudad de Sevilla y su control sobre la red viaria a finales de la Edad Media*
Alejandro Ríos (Universidad Complutense de Madrid)

17-17:20 *Algunas formas de integración económica y demográfica entre la ciudad de Valencia y los territorios que la rodean en el siglo XV (1416-1470), a partir de las fuentes notariales*
Jaime Tortosa Quirós (Universitat de València)

17:20-18:20 Debat

Dimecres, 12 de juliol

10-11 Conferència plenària: *Economia e mercato in un regno insulare: la Sardegna tra iniziative politiche e strategie mercantili*.

Pinuccia F. Simbula (Università degli Studi di Sassari)

Sessió 5: Mercat de la terra i circulació monetària

Moderador: Daniel Muñoz (Universitat de València)

11-11:20 *"Ad finem debitum deducendo opus inceptum in dicto hospitali". La venda del domini dels hospitals barcelonins a inicis del segle XV*

Jaume Marcé Sánchez (Universitat de Barcelona)

11:20-11:50 Pausa

11:50-12:10 *El fenomen d'integració de la moneda barcelonesa i valenciana en una àrea comuna entre els segles XIII i XIV: la formació d'un espai de circulació compartit*
Miquel Sánchez Signes (Universitat de València)

12:10-12:30 *Estudio de emisiones monetarias, consumo y mercado de metales preciosos y envilecimiento de monedas mediante el análisis de la documentación de las cecas de la Corona de Aragón (Siglos XIII-XV)*

Jordi Quiles Ruiz (Universitat de València)

12:30-13:30 Debat

16-18 Taula rodona: "Velles i noves perspectives sobre els mercats medievals en la Península Ibèrica"

David Carvajal (Universidad de Valladolid)

Enrique Cruselles (Universitat de València)

Ángel Galán (Universidad de Málaga)

Juan Vicente García Marsilla (Universitat de València)

Enric Guinot (Universitat de València)

Pere Verdés (Institució Milà i Fontanals, CSIC)

18-18:15 Clausura